

ЗМІСТ ТА ПРИНЦИПИ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ

*Вербицька В.І., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Сьогодні кожна людина є свідком та учасником ринкової економіки, яка характеризується традиційною лінійною моделлю виробництва, що ґрунтується на принципі отримання сировини, виготовлення продукту та викидання відходів - «добуваємо-виробляємо-викидаємо». Ця економіка не життєздатна перед екологічними та економічними обмеженнями та викликами, оскільки давно вже вийшла за межі обмежених світових ресурсів. Забруднення довкілля, води та повітря, знищення лісів набуло небачених масштабів, при цьому значно знизилася якість життя, зникли цілі види тваринного та рослинного світу, екологія залишає бажати кращого. Альтернатива цій моделі існує у вигляді циркулярної бізнес-моделі, метою якої є відновлення природного, виробничого, фінансового та людського капіталу, а також відновлення ресурсів.

В опублікованому в 2016 році науковому дослідженні циркулярної економіки, проведеному UPS та GreenBiz, йшлося про те, що 86% керівників великих підприємств вважають, що циркулярна економіка стане суттєвою для їхнього бізнесу вже через 2 роки. Цей відсоток у два рази більший ніж у 2014 році, коли лише 47% керівників відчуло важливість цієї економіки [1].

При згадці про циркулярну економіку у сфері промислових комплексів у світовому досвіді необхідною є згадка фонду EllenMacArthur, завдяки якому з'явився теоретичний фундамент застосування циркулярної економіки в державах за кордоном. В якості основного чиннику тут виділяють замкнутий характер ланцюга поставок. Основним правилом і змістом циркулярної економіки виступає принцип вторинної переробки або, іншими словами, циркулярна економіка є замкнутим ланцюгом, виробництво в якому здатне відновлюватися. За допомогою прихильності до її принципів досягається вирішення різних проблем. Найважливіше — досягається екологічна ефективність, відбувається зменшення кількості відходів з допомогою переробки сировини, отже, і скорочується саме забруднення природних ресурсів. Крім того, відбувається збереження вичерпних ресурсів, знову ж таки за рахунок їхньої переробки [2].

Однією з ключових галузей застосування принципів циркулярної економіки є промислові комплекси, які займають більшу частину економічного розвитку всіх держав, являючи собою великі транснаціональні компанії, корпорації тощо. Тобто, промислові комплекси, мають бути розглянуті в контексті застосування та впровадження принципів циркулярної економіки.

Література:

1. The Growth of the Circular Economy report. GreenBiz Group Inc. 2016. URL: <https://www.greenbiz.com/report/growth-circular-economy> (дата звернення 12.11.2024)

2. Ellen MacArthur Foundation. <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/>
(дата звернення 15.11.2024)

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА: ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ

*Кирчата І.М., к.е.н., доцент
Горбуненко А.Б., здобувач PhD
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Економічна безпека підприємства є однією з найважливіших умов його стабільного функціонування та розвитку в умовах сучасного ринку. Сьогодні бізнес стикається з новими викликами, такими як посилення конкуренції, глобалізація, цифровізація, ризики кіберзагроз і шахрайства. У цьому контексті забезпечення економічної безпеки виходить за межі класичного фінансового аналізу і включає управління ризиками, впровадження інноваційних технологій і побудову прозорої системи контролю.

Економічна безпека підприємства – це стан захищеності його ресурсів, фінансових, матеріальних і людських, від внутрішніх і зовнішніх загроз. Вона охоплює широкий спектр заходів, спрямованих на збереження стабільності, підвищення конкурентоспроможності та забезпечення розвитку підприємства.

Ефективна система економічної безпеки повинна враховувати:

- захист фінансових ресурсів (від шахрайства, корупції та неплатоспроможності контрагентів);
- управління ризиками (включаючи ризики, пов'язані з цифровими технологіями);
- забезпечення конфіденційності інформації;
- побудову стійкої системи управління в кризових умовах;

Сучасна економічна безпека має базуватися на двох принципах: превентивності (упередження загроз) і адаптивності (швидке реагування на виклики).

Цифровізація, будучи процесом інтеграції цифрових технологій у всі аспекти діяльності підприємства, стає ключовим фактором у забезпеченні економічної безпеки, оскільки дозволяє автоматизувати процеси, зменшувати вплив людського фактора та оперативно виявляти загрози.

Сучасні підприємства використовують аналітичні платформи, що дозволяють збирати, обробляти та аналізувати дані в реальному часі. Наприклад, системи Big Data Analytics можуть виявляти аномалії в операційній діяльності, що вказують на можливі ризики або шахрайські дії.

Використання цифрових інструментів для автоматизації бухгалтерського обліку, аудиту та бюджетування зменшує ризик помилок і зловживань. Наприклад, ERP-системи (Enterprise Resource Planning) дозволяють контролювати всі аспекти фінансової діяльності в єдиній інтегрованій платформі.